

HRVATSKI glasnik

Godina XXIII, broj 11

21. ožujka 2013.

cijena 200 Ft

Foto: TASR/AP

HABEMUS PAPAM – PAPA FRANJO

Komentar

Najzad u povijest

Početak ovog mjeseca Petrovo Selo i njegovi stanovnici su se u spominku i misli vratili u nemirnu, pogibelnu dob, kad je bilo sveti grih glasno izgovoriti i ime Ugarske, ali u srcu tajno shranjati častu ćut domoljublja. Još veća strahota je bila glasno i jasno agitirati uz zemlju ugarsku, ku su vekšinom Hrvati sela smatrali svojom Domovinom i suprot toga da nje jezik pošteno, tečno i prez falinge gor znali nisu. Mnogi si ne moru predstaviti, kako i kolikokrat su peljajući liki petroviskoga javnoga žitka, ti ki su ovjekovječeni i na tabeli Communitas Fidelissima, bili izloženi nevoljam, maltretiranjem, jednostavno su se igrali sa svojim golimi žitki. Tako stari školnik Ivan Nemet, farnik Jožef Strassner i biro Ferenc Hirschl, ali jedno je jur sigurno, ponašali su se kot heroji. Druga je pak stvar da kad bi bili znali s njevom odlukom povratka k Ugarskoj, kakova će žuka desetljeća zaprtosti, odzamenja prava i neimanja povličići na glavu Petroviščanom, bolje bi bili poslušali na stanovnike gornjega kraja i njevoga peljača krčmara Janoša Škrapića, ki su svom silom htili pripadati Austriji. Kako se i u monografiji Petrovoga Sela istakne, samo zavolj gospodarskih interesov. U ovom pitanju i danas je podijeljeno selo. Je onih ki nek mahnu s rukom na događaje, koji su najzad povlikli ovo selo med ugarske granice, ostavljajući Gorice i svu onu lipotu za ku se je bilo vridno svaki dan stati iz stelje, a je i takovih ki će jednostavno odrnuti spominjanje na ove ljude i svu seriju borbe i protesta komentiraju negativno, rekši, bolje bi nam išlo u lipoj, urednoj, mirnoj Austriji, a ni to nije za othititi da onde bi nam i deblju plaću mirili u euri. Svi oni, ki pak nešto držu za vjernost, junačstvo i povijest ovoga naselja, i suprot ločestoga vrimenta su se došli nakloniti pred spomenik junakov i pomoliti se za Domovinu, 10. marcijuša. Kad se ovde nek slike usporedjuju, koliko je bilo ljudi pred devedesetimi ljeti na svečevanju i kolikimi su pred kratkim došli na svečevanje okrugle obljetnice, očividno je da ov marcijuš većinu stanovnikov nije močno pozvao na ov spomin-dan. Zato se i ni tribi čuditi da su se spominki na Strassner gospodina, tako hudo potopili u pozabljenju. Na njegovom grobu u petroviskom cintiru ne pametim nigdar, nijedan vijenac, a pak u svoje vrime jako čuda je djelao za svoje Petroviščane, osnivao društva, za Prvim svitskim bojem je dao sazidati službene stane za učitelje i drugu seosku školu, osnovao je sa starim školnikom Šparnu kasu Pinčene doline, potpomogao je studiranje talentiranih siromašnih učenikov. Pozabljen je i on, kot bude pozabljen jednoč, i ov povijesni događaj? Pred desetimi ljeti je bilo u Petrovom Selu centralno svečevanje, podijlene su povelje predstavnikom ostalih vjernih sel, predane su od strane Svitskoga saveza Ugrov i Kossuthove ter Rákóczieve zastave, blagoslovljene su spomen-ploče, izdana je knjiga, i rečene su pohvale aktuelnih političarov (ovo zadnje ni sad nije falilo), ali ova devedeseta obljetnica je bila čuda skromnija, manje pohodjena, nego pred desetimi ljeti. Ali iz 1923. ljeta, ovoljetno moje osobno otkriće je jedan kipic od tete Veronke Žimičeve, na kom su petroviske divojke obličene u čisto bijelo svečano rublje, s molitvenikom u ruka. Svaka rubača je pak nakinčena s ugarskom pantljikom i te divojke gizdavo stoju tamo, iako gvišno nisu bile svisne toga, zašto su morale pod rubačom shranjati ugarsku jačku na papirošu, ku su si morale napamet naučiti na ti svetak. Slika devedeset ljet stara, ali toliko draga, s lipimi mladimi obrazi jur pokojnih žen, moj je novi kinč. Kusić naše izgubljene povijesti, sad jur i na stijeni moje hiže.

-Tiho-

„Glasnikov tjedan”

U korizmi smo, na pragu Cvjetnice i Velikoga tjedna. Kako je kazao svećenik, nije važno jesmo li držali dijetu u korizmi, više poradi posta, kao i hodočašće poradi pješačenja, važno je jesmo li svoju dušu podvrgli ispitivanju i kušnji. Svačija je kušnja upravo za njega najveća. U tome se razlikujemo od Sina Boga. Koliki bi od nas umjesto bijeloga konja izabrali magarca kao ulazak u grad hrama? Magarac kao opomena. Mislimo kako smo sretni ako imamo mnogo, ako smo siti, ako nam nije hladno, kako ćemo biti sretni ako zauzmemo nečiju toplu postelju. Ne shvaćamo kako je ishodište sreće i mira u ljubavi prema drugome. Težak je to zadatak za slabašna ljudska pleća. Vrijeme korizme i Velikoga tjedna za-

od sedam Isusovih riječi izgovorenih na križu put je prema vječnom životu.

Mirisno cvijeće u lavoru vjere iz Cvjetnice mojeg djetinjstva i danas miriši u mojim sluznicama. Maslinova grana i danas se bere kao simbol polaska na daleki put iz doma. Ona je simbol mira i ljubavi, bogatstva i pobjede. S njima su i s palminim granama dočekali na Cvjetnicu Isusa u Jeruzalemu, kako bi ga nakon nekoliko dana napustili oni koji su mu klicali. Izenadio je sve trijumfalnim ulaskom, mukom i uskrsnućem. Suočio nas je s našim slabostima i upozorio na njih. Dao nam je i priliku novoga ulaska kroz vrata kojima je prošao, praštajući nijekanja, laži, izdaju... U danima, mjesecima, godinama i desetljećima,

„Izenadio je sve trijumfalnim ulaskom, mukom i uskrsnućem. Suočio nas je s našim slabostima i upozorio na njih. Dao nam je i priliku novoga ulaska kroz vrata kojima je prošao, praštajući nijekanja, laži, izdaju...”

ustavlja nas kršćane u promišljanju nad sedam Isusovih riječi na križu: „Oče, oprostí im jer ne znaju što čine”. „Zaista kažem ti: Još danas ćeš biti sa mnom u raju”. „Ženo, evo ti sina!... Evo ti majke!” „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?” „Žedan sam.” „Svršeno je.” „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.” Svaka

Zaboravili smo davati. Onaj tko ne zna davati, njemu uzaludno dajemo. I tome nas uči Veliki tjedan kroza simbole pobjedonosnog ulaska u Jeruzalem, muku i uskrsnuće kao izvorišta kršćanske civilizacije tijekom duga dva tisućljeća.

Branka Pavić Blažetin

Svečevanje
Petrovoga Sela – 90 ljet u Ugarskoj

HABEMUS PAPAM – PAPA FRANJO I

Katolički kardinali u Vatikanu 13. ožujka izabrali su novog papu – 266. poglavara Katoličke crkve. Novi je papa argentinski kardinal Jorge Mario Bergoglio. Povodom izbora za papu izabrao je ime Franjo.

Papa Franjo u svome prvom obraćanju nakon izbora za poglavara Crkve zahvalio je mnoštvu okupljenom na Trgu Sv. Petra na dočeku i pozvao vjernike da ga prate svojim molitvama. Pojavljivanje novog poglavara Katoličke crkve na loži bazilike Sv. Petra

Vatikan (IKA) – Jorge Mario Bergoglio rođen je 17. prosinca 1936. u Buenos Airesu, u obitelji s petero djece. Otac mu je bio talijanski imigrant, pa novi papa ima i argentinsko i talijansko državljanstvo. Diplomirao je kemijsku tehnologiju, no poslije se odlučio za svećenički poziv te stupio u bogosloviju. U novicijatu Družbe Isusove stupio je 11. ožujka 1958. godine. Humanističke studije završio je u Čileu, a 1963., po povratku u Buenos Aires, završio je filozofiju na Filozofskom fakultetu kolegija «San Jose» u San Miguelu.

Sljedeće dvije godine predavao je književnosti i psihologiju na kolegiju «Immacolata» u Santa Feu, a 1966. predavao je iste predmete na kolegiju «Salvatore» u Buenos Airesu.

Od 1967. do 1970. studirao je teologiju na Teološkom fakultetu kolegija «San Jose» u San Miguelu.

Za svećenika je zaređen 13. prosinca 1969. godine, a unutar Družbe Isusove proveo je svoj treći probandat 1970–1971. u Alcali de Henares u Španjolskoj, te je 22. travnja 1973. položio svoje doživotne zavjete.

okupljeno mnoštvo pozdravilo je burnim pljeskom i usklikima: «Živio papa!», «Franjo, Franjo!»

»Braćo i sestre, dobra večer! Poznato vam je da je dužnost konklave bila Rimu dati biskupa. Izgleda da su ga moja braća kardinali išla potražiti gotovo na kraj svijeta», našalio se novi papa na račun svog argentinskog podrijetla. «Hvala vam na dočeku. Biskupijska zajednica Rima ima svog biskupa: hvala! I prije svega, želim se pomoliti za našega biskupa u miru, Benedikta XVI. Molimo svi zajedno za njega, da ga Gospodin blagoslovi i da ga Majka Božja čuva», reče papa, a zatim je zajedno s vjernicima izmolio Očenaš, Zdravomariju i Slava Ocu. Sada započinjemo taj put, put bratstva, ljubavi i međusobnog povjerenja. Molimo uvijek jedni za druge, za čitav svijet, da zavlada veliko bratstvo. Želim da ovaj put Crkve koji danas započinjemo bude plodonosan za evangelizaciju ovog tako lijepoga grada, rekao je papa.

Prije blagoslova Sveti je Otac zamolio vjernike za jednu uslugu: «prije no što biskup blagoslovi narod, molim vas da vi zamolite Gospodina da blagoslovi mene: bit će to molitva naroda koji moli blagoslov za svog biskupa. U tišini molite za mene». Sveti je Otac zatim podijelio svećani blagoslov «Urbi et orbi». Zatim se papa još jednom obratio okupljenima: «Braćo i sestre, sada vas ostavljam. Velika vam hvala na prihvaćanju. Molite za mene i vidimo se uskoro. Do skorog viđenja: sutra ću se poči pomoliti Majci Božjoj, da čuva cijeli Rim. Laku noć i ugodan odmor», rekao je na kraju svoga prvog obraćanja papa Franjo.

- hg -

ŠOPRON – Kako saznaje Hrvatski glasnik, temeljem portala Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, 8. ožujka prije snimanja emisije Lijepom našom veleposlanik Grlić Radman sastao se nakratko sa šopronskim gradonačelnikom Tamásom Fodorom koji ga je pozvao na tematski radni sastanak u što skorijoj budućnosti, a u okviru kojeg bi mogli razmotriti sve teme od zajedničkog interesa na mjesnoj i državnoj razini. Također povodom dolaska na snimanje emisije Lijepom našom, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Darija Krstičević sastala se u Šopronu s predstavnicima udruga gradišćanskih Hrvata iz Mađarske, Austrije i Slovačke. Tijekom sastanka razmotrena su najvažnija pitanja od interesa za daljnje djelovanje i opstanak gradišćanskih Hrvata na području susjednih triju država. Obraćajući se nazočnim sudionicima sastanka, veleposlanik Grlić Radman istaknuo je kako je pomoć i potpora svim Hrvatima, i onima u susjednim zemljama i onima u dijaspori, ustavna kategorija i obveza hrvatske države. Na tom tragu poručio je kako će Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti i ubuduće djelatno podupirati aktivnosti hrvatske zajednice u Mađarskoj i očuvanje hrvatske samobitnosti. Predstojnica Krstičević zahvalila je gradišćanskim Hrvatima na uloženom trudu, na očuvanju i promicanju svoje hrvatske samosvijesti na ovom području. Upoznala ih je ukratko s radom DUHIRH te pozvala da se u rješavanju svih postojećih problema obrate uredu kao središnjem tijelu za jačanje i usklađivanje odnosa s hrvatskim zajednicama u svijetu. Podsjetila je kako je upravo u tijeku formiranje Savjeta Vlade za Hrvate izvan Hrvatske, u čiji će rad biti uključena i dva predstavnika iz Mađarske. Prvi sastanak Savjeta trebao bi, po izboru članova, biti ove godine u Zagrebu.

KOLJNOF; BUŠEVEC – Kako nam je rekla Ingrid Klemenšić, koordinatorka na gradišćanskoj strani školskoga projekta „Posebna škola hrvatskoga jezika“, koji je lani pokrenut u koljnofsko-vukovinsko (buševečkoj) suradnji, iz 4. razreda koljnofske Dvojezične škole Mihovil Naković, od početka ovoga tajeđna šest učenikov je gostovalo, učilo se i putovalo na izlet u organizaciji partnerske buševečke škole, u pratnji dvih domaćih učiteljic. Cilj ovoga projekta je da dica u prvom dijelu u domaćoj sredini diozimizaju na uri hrvatskoga jezika i dodatnih predmetov, pri predavanju učiteljjev iz Hrvatske, a u drugom dijelu jur se priključuju u hrvatsku nastavu tajedan dan dugo. Otpodne je na programu obilazak grada Zagreba i upoznavanje sa znamenitosti u blizini velegrada Hrvatske. 22. marcijuša, u petak, slično koljnofskoj peldi, i buševečka škola sa svojimi djelatniki i školari čeka sve zainteresirane na otvorenu uru.

U Kašadu

Sreli smo se ja i kolega Tomo iz hrvatske redakcije MTVA-a na jednoj priredbi s kašadskim načelnikom Zoltanom Ljubinkom Bošnjakom, te smo se glasno zapitali, hajmo u Kašad, i tako krenuli. Tomo je podrijetlom Kašadac, njegova mama je iz Kašada, stanovali su njegovi stari na kraju Ficore, on o Kašadu i djetinjstvu u Kašadu može danima pričati. Volim posjećivati hrvatska sela s ljudima koji su živjeli ili žive u njima i tako ih upoznavati. A posebice mi je drago to činiti s kolegama, novinarima, ni sama ne znam zbog čega, valjda stoga što često radim sama, pa mi društvo godi. Tako je bilo i ovoga puta. Prohladan i pomalo vjetrovit dan dočekao nas je na kašadskoj ulici. U uredu nas čeka tamošnji donaćelnik Milan Horvat, ujedno i predsjednik Hrvatske samouprave. Poznajemo se već godinama, uspješan privatnik i vjeran Hrvat. Načelnik Bošnjak naglo je trebao otputovati. Ništa zato, ima nas tko upoznati s najnovijim događanjima u tom selu. Došla sam u prvom redu zbog obnovljenog krova na tamošnjoj Zavičajnoj kući i crkvenom tornju čija je obnova završena. S nama u uredu sjedi i zastupnik Ferenc Tószegi. Lijepo uređena soba, seoski ured, obnovljena zgrada izvana i iznutra, sve savršeno.

Milan Horvat, kašadski donaćelnik, ujedno i predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave

Obnovljeni crkveni toranj

Doznajemo kako u Vladinu programu START Seoska samouprava zapošljava 20 ljudi u programu poljoprivreda-vrtlarstvo, kanalizacija, te popravku putova. Program je započeo u travnju 2012. i Milan Horvat ocjenjuje kako je uspješan. Oni koji su zaposleni zarađuju više od socijalnog dodatka koji su dobivali, a s druge strane u selu ima mnogo posla koji se obavlja kroza spomenuti program; čišćenje, košenje, vrtlarstvo... Kašadci plodove vrtlarstva prodaju školskoj kuhinji u Bremenu. Planovi su proširenje vrtlarskih kultura i podizanje folija te sadnja drveća, oraha. Zamisli ima mnogo, a što će od njih biti, to će se vidjeti. Naš sugovornik kaže kako se nada da će se nastaviti START program jednako kao i mjere Vladinih potpora.

Deset ljudi radi u poljoprivredi, a deset u odvodu, oni se brinu za putove, popravljaju, čiste, režu grmlje, drveće, kose...

Godine 1976. sagrađena je tamošnja crkva, ovih je dana završena obnova tornja, čija će svečana predaja biti u 2013. godini.

Obnova je završena sredstvima dobivenim putem natječaja koji je predala Seoska samouprava u prošleme samoupravnom ciklusu. Pozitivan je odgovor stigao u ovom ciklusu i svota od 4,7 milijuna forinti. U međuvremenu su cijene porasle, samouprava se našla u nezavidnoj situaciji, potražena je pečuška biskupija koja je dodala 1,2 milijuna forinti, pa su radovi mogli otpočeti. Po završenom obračunu novac će biti vraćen biskupiji. Kažimo kako do 1975. godine selo nije imalo crkvu, tek zvonik. Zidovi za crkvu podignuti su još prije rata tamo gdje je danas trgovina, a iza tornja je bila kućica. Kada su se njezini stanari odseli, selo je mijenjalo terene i dobilo zemljište na kojem je sagrađena crkva (počela se graditi 1972/73. g.). Tu je

i Zavičajna kuća šokačkih Hrvata, obnovljena sredstvima iz Mađarske riznice, kuća je u državnom vlasništvu, od sredine devedesetih godina. Mohački je muzej preuzeo brigu o izlošcima, a selo se brine o održavanju. Krov Zavičajne kuće bio je u lošem stanju, Seoska je samouprava potražila nadležne i dobila sredstva za popravak, radovi su završeni proljetos, novi krov s novom trskom, popravljena je ograda, kuća je sada u izvrsnom stanju. U radove je utrošeno 4,5 milijuna forinti. Usput saznajem i podatak kako je Zavičajna kuća (krov i ostalo) izgorjela prije 25 godina kada je grom udario. Godinama se o njoj brinuo Pavo Vrbanac koji stanuje u neposrednom susjedstvu, a sada nas je do nje odvela Ági Kis koja se brine o njoj. Preljepa je i izvana i iznutra, pravo materijalno blago šokačkih Hrvata, Kašadu služi na ponos, ali i svima nama.

Selo u studenom 2012. broji 367 stanovnika, od čega su njih stotinjak šokački Hrvati. Za ilustraciju neka posluži podatak kako je

Seoska ulica

Zgrada seoskog poglavarstva

između 1950. i 1960. u Kašadu živjelo oko 800 duša. Ispod šest godina ima 15, u dobi od 7 do 12 godina dvoje djece, u dobi od 13 do 18 godina 16 mladih, mnogo umirovljenika, puno nezaposlenih. Susjedno Breme središte je ovoga kraja, tamo je bilježništvo za osam naselja s ukupno oko pet tisuća duša... U Kašadu nema ni vrtića ni škole, djeca odlaze u Breme. U tamošnjoj je školi godinama bilo i nastave hrvatskoga jezika i književnosti u satnici materinskog jezika, već nekoliko godina je nema, nema zainteresiranih.

Ambar i staja u dvorištu Zavičajne kuće, također su obnovljeni

Kanalizacije nema u Kašadu, ni pošte, slaba je i autobusna povezanost sela s ostatkom županije... Svećenik Andor Kecskés dolazi iz Bremena, svakog petka služi večernju, misa je u 10 sati nedjeljom, s njim dolazi orguljaš, a pod misom se pjeva na hrvatskome. Sjećaju se moji sugovornici svećenika Miše Ferkova, rođenog u Vršendi, koji je služio u Kašadu, pokopan je na bremenskome groblju. Radi jedna krčma, djeluje folklorna

Gospodarska zgrada u dvorištu Zavičajne kuće

O Zavičajnoj kući brine se Ági Kiss

skupina Dola u sklopu šikloške plesne radionice Kármentő. Mnogi su i iz Kašada otišli raditi u Englesku, Njemačku, posla nema, desetljećima se nije ulagalo u Breme, nekada je u tamošnjoj cementari radilo oko 1200 radnika, danas ih ima tek 170–180, od čega tek dvoje-troje njih iz Kašada. I u obližnjem Bremenu ima podosta Hrvata, ali oni nisu organizirani, niti su utemeljili svoju samoupravu.

Milan Horvat predsjednik je kašadske Hrvatske samouprave. Po njegovoj procjeni u selu ima stotinjak šokačkih Hrvata, o kojima se brine i Seoska i Hrvatska samouprava. Od četiri zastupnika Seoske samouprave tri su šokački Hrvati, a i načelnik je šokački Hrvata. U teškom smo stanju, sve je manje interesa kod ljudi za sudjelovanjem i u radu Hrvatske samouprave i u ponuđenim programima. Ima dosta programa koje nudimo. Hrvatski dan organiziramo zajedno sa Seoskom samoupravom, natjecanje dvoprega, gostuje Hrvatsko kazalište iz Pečuha, bili smo u Santovu na Malu Gospu kod tamošnjeg svetišta, nažalost, jako slab je odaziv mještana, kaže Milan Horvat. Nije ni čudo, radi se o starijim žiteljima, teško se kreću. Kašadci nisu

zainteresirani za politiziranje, na zadnjim izborima tek se njih 48 upisalo u hrvatski birački popis. Nadamo se kako će nas biti više jer će buduće državne normative biti vezane uz brojke. Hrvatska samouprava gospodari državnim normativom, a pokušava i putem natječaja pribaviti dodatna sredstva. Godine 2012. bilo je to 50 tisuća forinti, a za dodatne zadatke iz državnoga proračuna dobili su 317 tisuća forinti. Naručuje se Hrvatski glasnik, kupe ih za sve šokačke obitelji, a Hrvatski kalendar kao božićni poklon. U selu sada imamo dosta djece, nadamo se kako ćemo ih uspjeti okrenuti prema hrvatskom jeziku i kulturi, što bi jamčilo i opstanak kašadskih Hrvata. Pogoduje nam i blizina hrvatske granice i skori ulazak Hrvatske u Europsku Uniju. Možda slijede, kao i prethodnih stoljeća, nove migracije, koje mogu donijeti i Hrvate u Kašad, optimističan je moj sugovornik.

Branka Pavić Blažetin

Unutrašnjost prednje sobe u Zavičajnoj kući

Zavičajna kuća u Kašadu

BUDIMPEŠTA – Veleposlanik Gordan Grlić Radman sastao se u utorak, 5. ožujka 2013. godine, s glavnim ravnateljem Mađarske televizije (MTV) Balázsem Medveczkym. Nastupni posjet veleposlanika Grlića Radmana iskorišten je i kao prigoda za razmatranje mogućnosti emitiranja informativnih sadržaja o Republici Hrvatskoj u programima MTV-a, a povodom njezina predstojećeg ulaska u punopravno članstvo EU-a. Istaknuvši kako Hrvatska i Mađarska, kao dvije povijesno vezane zemlje, pripadaju i istom političkom i tradicijskom okružju, gosp. Grlić Radman izrazio je zadovoljstvo dosadašnjom suradnjom u svim područjima od zajedničkog interesa, pa tako i u području kulture. Podsjetio je pritom na niz kulturno-umjetničkih manifestacija u čiju je organizaciju bilo uključeno Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti u proteklo vrijeme, te također najavio održavanje zajedničkog koncerta zagrebačke i mađarske državne filharmonije 26. lipnja ove godine u budimpeštanskoj Palači umjetnosti.

Koncertom se na simboličan način želi zahvaliti Mađarskoj na svojoj potpori koju je pružala Hrvatskoj od trenutaka stvaranja države do ulaska u NATO, pa tako i samog ulaska u EU, imajući u vidu činjenicu da su upravo tijekom mađarskog predsjedanja EU-om 2011. zaključeni hrvatski pristupni pregovori, kazao je veleposlanik Grlić Radman.

Podsjetivši kako je u Hrvatskoj osnovan poseban odbor za usklađivanje aktivnosti obilježavanja ulaska u EU, u skladu s postavljenim ciljevima javne diplomacije, raspitao se o mogućnostima emitiranja određenih informativnih priloga o Hrvatskoj kao susjednoj državi i budućoj članici EU-a u programu Mađarske televizije, u razdoblju do 1. srpnja ove godine. Glavni ravnatelj Medveczky izrazio je spremnost za emitiranjem takvih sadržaja, u skladu s mogućnostima i raspoloživim terminima, ističući kako se najbolja suradnja u tom pogledu može ostvariti s HTV-om, kao televizijskom kućom koja raspoložuje najširim spektrom medijskih materijala. U tom smislu mađarska strana spremna je zaprimiti sve materijale koji mogu biti od koristi u prikazu Republike Hrvatske i njezinih povijesnih veza s Mađarskom. Medveczky je također izrazio interes za prijenosom koncerta dviju filharmonija 26. lipnja, napominjući kako MTV na određenim područjima već ima potpisane ugovore s Palačom umjetnosti. Osim toga, prije održavanja koncerta, tijekom lipnja, veleposlaniku Grliću Radmanu ponudio je i snimanje intervjua u jednom od prestižnih termina na kanalima MTV-a.

www.mvp.hr

Intervju s Istvánom Kraszlánom, pročelnikom Glavnog odjela za prosvjetu pri Ministarstvu ljudskih resursa

„Zakon o narodnostima sadržava da narodnosne zajednice mogu biti pokretači postupaka”

Razgovarala: *Kristina Goher*

Po informacijama od ravnatelja narodnosnih škola jasno je kako postoje zajednički problemi primjerice da oni obavljaju zadaće u vezi s radom pedagoga, u gospodarstvenim pitanjima, da u pojedinim nastavnim okružnicama za takve poslove nema dovoljno uposlenih, mali je broj stručnog osoblja. Zbog toga škole često dugovremeno ne dobivaju odgovor na pojedina svoja pitanja. Ima gdje nemaju na raspolaganju okvirni financijski iznos, ili i jedna pošiljka može stvarati poteškoće u smislu da tko će financirati. Kako vi vidite, do kada će još potrajati to takozvano prijelazno razdoblje?

– Odista je tako, ali zamislimo samo kada se utemelji novi sustav ustanova ili da ostanemo kod našega primjera, kada se na čelo škole imenuje novi voditelj, i tada se na početku javljaju poteškoće. Moguće je da je to zbog toga što pojedine strane u sustavu još nisu u dovoljnoj mjeri informirane, i u ovom slučaju je riječ o tome. Smatram da je pravna regulativa točno odredila koja su ona pitanja, zadaće koje su u nadležnosti Centra «Klebesberg». Svrha tih promjena jest da ustanove budu u podjednakom položaju, opskrba ili stručnost neka ne ovise o tome da na kojem dijelu države se nalazi škola. Mislim da će se nakon stanovitog vremena zadaće obavljati bez poteškoće. U tijeku je upošljavanje stručnih osoba u pojedinim nastavnim podružnicama. Postoje županije gdje su u podružnicama uposlene dvije-tri, ali ima gdje radi četrnaest-petnaest osoba. Naravno, tamo gdje ima više suradnika, obavlja se veći dio poslova.

Na susretu su ravnatelji prigovorili da još nisu sastavljene narodnosne obrazovne smjernice, narodnosni okvirni nastavni programi. Narečeni su dokumenti osnovice pedagoškoga rada narodnosnih škola, pa tako i hrvatskih. Što se može očekivati u vezi s tim?

– Dokumenti su gotovi, ali poteškoća je u tome što još nisu objavljeni kao uredba, jer tada stupaju na snagu. Smjernice će se objaviti najvjerojatnije u Közlönyu krajem veljače. Radni materijali okvirnih nastavnih programa također su sastavljeni i poradi toga da za škole bude dovoljno informacija. Zavod za istraživanje i razvoj prosvjete, koji usklađuje sastavljanje okvirnih programa dostavio je materijal svim narodnosnim državnim samoupravama te im savjetovao da ga dostave školama. Pri sastavljanju programa radili su narodnosni stručnjaci, dokument je već na razini da u sadržaju neće biti izmjene. Isključivo će se mijenjati ako zajednica, narodnosna državna samouprava nije suglasna s pojedinim dijelovima i traži preinaku. Na osnovi tih radnih materijala pedagozi ili usta-

Okrugli stol o iskustvima narodnosnih škola u stručnoj nadležnosti mađarske vlade

Na poticaj ravnateljice budimpeštanske Hrvatske škole Ane Gojtan, u knjižnici škole 18. veljače održan je okrugli stol ravnatelja narodnosnih ustanova, koje su od 1. siječnja u stručnoj nadležnosti mađarske vlade. Svrha je susreta bila razmjena iskustava u proteklome razdoblju. Pri okruglom stolu sudjelovali su: pročelnik Glavnog odjela za prosvjetu pri Ministarstvu ljudskih resursa István Kraszlán, predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh, ravnateljica budimpeštanske Njemačke gimnazije i đачkog doma Ildikó Tápai, ravnateljica budimpeštanskoga Slovačkog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkog doma Júlia Marlok Szabó, ravnateljica petrovošelske Osnovne škole s dvojezičnom nastavom Edita Horvat Pauković, ravnateljica koljnofske Osnovne škole Mihovila Nakovića Agica Sárközi, nastavnica hrvatskoga jezika i književnosti te fizike iste škole Ingrid Klemenšić, ravnatelj kemljanske Osnovne škole Roland Csizmadia, ravnateljica bizonjske Osnovne škole Elza Hidasi i domaćini: ravnateljica Ana Gojtan, doravnateljica Marija Šajnović te voditeljica đачkog doma Anita Horvat Bandy. Zbog inih obveza nije mogao sudjelovati predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, ravnatelj Fančaške osnovne škole, ujedno i predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a Joso Ostrogonac te ravnateljica keresturske Osnovne škole „Nikola Zrinski” Anica Kovač Kóvágó.

nove mogu započeti pripreme izmjene i dopune pedagoškog programa, što trebaju učiniti do 31. ožujka.

Za narodnosne škole jako su važni narodnosni programi, sadržaji. Za njihovo ostvarenje treba financijska potpora, koju ustanove nabavljaju putem natječaja. Ali čini se da i u tome postoji poteškoća, jer škole trebaju tražiti KIK-ovu suglasnost.

– To ne smatram velikom poteškoćom, jer i do sada su ustanove trebale tražiti suglasnost održavatelja ako je bilo riječi o financijskom pitanju ili izvoru. Sada tu ulogu preuzima Centar «Klebesberg». To ima i pravna stajališta, jer je Centar «Klebesberg» za održavanje ustanova jedno pravno lice, škole nisu samostalna pravna lica. I tako Centar «Klebesberg» za održavanje ustanova spaja ugovore. Ali to ne znači njegovo uplitanje u provedbu stručnog programa natječaja.

Više ravnatelja predložilo je da se u nastavnim područnicama uposl narodnosni referent. A vi ste predložili da se udruže mjesne narodnosne samouprave i neka potraže nadležnu nastavnu područnicu s prijedlogom suradnje. Pri čemu može pomoći takvo udruženje?

– To je svima nama jasno da Centar za održavanje ustanova i mjesne i državne narodnosne samouprave trebaju biti u nekom partnerstvu. Jer primjerice pravna regulativa propisuje takva prava kao što su pravo suglasnosti ili pravo davanja mišljenja, a korisnik je tih prava narodnosna samouprava. Održavatelj ustanove kod pojedinih svojih odluka treba tražiti mišljenje ili suglasnost narodnosne samouprave, ali i Zakon o narodnostima sadržava da narodnosne zajednice mogu biti pokretači postupaka. Tako i prema Centru «Klebesberg» mogu se koristiti narečenim stečevinama. Smatram svrsishodnim da narodnosne samouprave neka ne dočekaju konkretna pitanja, konkretno zadaće, nego neka potraže Centar i tamo daju svoje prijedloge. Tako i za upošljavanje narodnosnog

referenta, jer mislim da je to i u interesu narečenog Centra. Mislim da referenta neće imati sve narodnosti, ali to je moguće na većoj, županijskoj razini Centra «Klebesberg».

Kako biste saželi susret i što mislite zašto su važni ti dijalozi?

– Takvi su dijalozi veoma važni. S jedne strane za razmjenu informacija ili iskustava. Ustanove, voditelje ustanova, suradnike narodnosnih samouprava vjerojatno zanima kako funkcioniraju, kako se provode pojedini zakoni ili izmjene zakonskih uređaba. Na današnjem je susretu uočljivo bilo da nemamo mnogo vremena primjerice i glede okvirnih programa ili smjernica. I s takvim dijalozima možemo preduhitriti kobne pogreške. S kontaktom s ustanovama pomažemo u protoku informacija glede sastavljanja pedagoških programa pojedinih škola. Poradi toga im je dostavljen i radni materijal okvirnih programa da do 31. ožujka mogu obaviti izmjene. I za mene je jako važno da se suočim s onim problemima koje imaju kolege te da rješenja pokušavamo pronaći zajednički. Ovisno o pitanju točno ću znati je li to u ovlasti Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete, ili Centra «Klebesberg», ili Ministarstva ljudskih resursa. Bilo bi dobro češće se susresti, ali, nažalost, takvih je prigoda malo.

Koji je taj „paket pitanja“, što je ono što ste formulirali u sebi za koje mislite da treba predati nadležnima?

– Da, sažimao sam u sebi ona pitanja koja trebam predati. Primjerice smatram jako važnim da Centar «Klebesberg» podjednako postupa prema ustanovama, neovisno u kojoj nastavnoj područnici djeluje škola. Dakle da ne dođe do toga stanja da u pojedinim nastavnim područnicama o istom pitanju ustanove informiraju drugačije. Smatram važnim prenijeti pitanje o financiranju ustanova kada su u nadležnosti mjesne narodnosne samouprave. Mislim da u vezi s tim slika još nije jasna, a možda iziskuje preinaku pravne regulative. Predložiti ću da se to pitanje riješi.

BAJA – Ove se godine navršava 150 godina otkako je Gradska kuća smještena u nekadašnjoj Grašalkovićevoj palači na središnjem gradskom Trgu Svetoga Trojstva. Kako je nedavno najavio gradonačelnik Róbert Zsigó, 2013. proglašena je godinom Gradske kuće. Povodom toga tijekom godine predstaviti će povijesne i kulturne vrijednosti načelničkog ureda. Kako je uz ostalo istaknuo, poštovanje tradicije u prošlosti grada bilo je od iznimnog značenja. Tako će na svim pozivnicama Gradskog vijeća biti naznačena 150. godišnjica Gradske kuće. Dvorac u baroknome stilu 1745. godine dao je sagraditi kalački nadbiskup Gabor Patačić, a 1750. postaje vlasništvom obitelji Grašalković. Zgrada je 1840. izgorjela u požaru, ali je ponovno sagrađena, od 1862. u vlasništvu je grada. Nova Gradska kuća na temeljima staroga dvorca sagrađena je 1896. godine u neorenesansnome stilu.

JURSKO-MOŠONSKO-ŠOPRONSKA ŽUPANIJA; ZAGREBAČKA ŽUPANIJA

Zastupništvo Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije, na čelu s predsjednikom Štefanom Kolosarom i u sastavu Inge Klemenšić, Marije Pilšić, Marije Nović-Štipković i Joška Tolnaija, 21. marčijuša, u četvrtak, boravilo je na službenom posjetu u Zagrebu, kade ih je primio Rudi Vujević, zamjenik župana Zagrebačke županije. Cilj ovoga prvoga spravišća je zvana sazidanja prijateljskih kontaktova bio i informiranje nadležnoga domaćina o položaju Gradišćanskih Hrvatova u dotičnoj regiji ter otkrivanje različitih područjeva suradnje med dvimi županijama.

KOMAR – Kaniška Hrvatska samouprava lani je prvi put organizirala hrvatski križni put u hodočastilištu Komaru. Vrlo uspješna vjerska priredba i ove godine će se održati 24. ožujka. Vjernici koji žele pješačiti do hodočastilišta, kreću u 13 sati od križanja za Jegersek, a hodočasnici koji žele sudjelovati samo na križnom putu, trebaju se okupljati na parkiralištu koji se nalazi ispred brda kod hodočastilišta. Križni put počinje u 15 sati i predvodit će ga Blaž Horvat, rektor varaždinske katedrale. Na križnom putu sudjeluje pjevački zbor iz Serdahela i Kaniže.

KERESTUR – Osnovna škola „Nikola Zrinski“ raspisala je natječaj za učenike i vrtičku djecu u izradbi likovnih ostvarenja s tematikom „Čekam Uskrs“. Radovi se mogu izraditi u bilo kojoj tehnici i treba ih predati do 25. ožujka u domu kulture. Svi će sudionici dobiti kakvu nagradu, a rezultati će se proglasiti 18. ožujka u 13 sati u domu kulture.

Spomin-svečevanje 90. obljetnice povratka Petrovoga Sela k Ugarskoj

Vjernost i hrabrost praoccev primjer za sprohadjanje

Kad je na kraju Prvoga svetskoga boja ter po raspadu Austro-Ugarske Monarhije potpisan mirovni ugovor u Saint Germainu i Trianonu, i Pinčenoj dolini je u tom paktu pripala nezahvalna uloga. Naime velesile su osudile i ov kraj otkinuti od Domovine Ugarske, uprav tako kot i Šopron i njegovu okolicu. Dokle je tamo došlo do glasovanja naroda, u ovoj krajini su se začele demonstracije, masovno suprotstavljanje otpušćenju ugarskih područjev u austrijske ruke. Stanovnici, onda još deset zapadnougarskih naselj junački su se borili uz ostanak na tlu Ugarske. Hrvati Velike i Male Narde, Dolnjega i Gornjega Četara, Hrvatskih Šic, Plajgora i Petrovoga Sela ter Nimci Pornove, Ugarskoga i Nimškoga Keresteša su odlučno vanstali i pri saslušanji pred Komisijom austro-ugarskoga razgraničenja ter se izrazili za Ugarsku. Komisija je dala svoje prijedloge i konačna odluka je pala 17. septembra 1922. ljeta, po kojoj je Pinčena dolina vraćena Ugarskoj. Sudbina Petrovoga Sela i Plajgora je onda još izgledala zapečaćenom, dokle nije došlo do korekture. Po toj odluci Ratištof i Liebing su izminuti Petrovim Selom i Plajgorom. Do službene ceremonije prvoga najzadpriključenja je došlo 10. januara 1923. u Gornjem Četaru. Potom je Plajgor s 270 stanovnici 8. marcijuša 1923. ljeta predan Ugarskoj, a Petrovo Selo jedan dan kasnije, u okviru velike svetačnosti, kot zadnja općina se je priključila najzad k Ugarskoj.

Dr. Csaba Hende, ministar obrane, je položio vijenac pred Spomenikom priključenja

10. marcijuša, nedilju otpodne, u petroviskoj crkvi Sv. Štefana i zavolj toga su se okupili selčani i pozvani gosti da se spomenu na vjernost praoccev i na njev junački čin. Pod peljanjem mjesnoga farnika Tamása Várhelyia najprlje se je mnoštvo skupa pomolilo pri večernici za Domovinu, prilikom križnoga puta. Marširanje ognjogasecev sa zastavami, ugarska i gradišćanska himna su služili za uvod

svečanoga programa okrugloga jubileja, pokidob je godina med crikvene stijene stisnula svečani sadržaj i mnoštvo ljudi.

„Čuda ima nepreteljov
Domovina naša,
Ki nas stišču od si strani
Jur već tri godišća.
Va von teškon vrimenu
Pomoć si Ugri išću.“

Zsolt V. Németh, državni tajnik, u svoji riči pozvao je Petrovišćane na očuvanje vjernosti

S tadašnjami riči staroga školnika Ivana Nemeta je Edita Horvat-Pauković, školska ravnateljica, a ujedno i moderatorica proslave, začela spomin-svečevanje ovoga južno-

Trenutak za pjesmu

Ivan Nemet

Ne daj nas iz krila majka!

(1921. X.)

Gornji vitar oštro fućka.
Rano dojde zima
Si se k toploj kaljhi stišču:
Stari, mladi, dica.

Gusto leti 'z neba doli
I pokre su zemlju
Bela plavta, ledveni snig,
Dvore, polje, lozu.

Dobra mati toplo rublje
Daje čerki, sinu.
Čuva, pazi ober zdravlja,
Ne pusti k njim zimu.

Nesrični smo mi Hervati
Va Pinčenoj dragi,
Ar su od nas dobru mater
Nepretelji zeli.

V merzlom stanju zimujemo.
Ne čuva nas nigdor
Kudaj idem tudaj vidim
Jedan tužni cintor.

Ne more se čut ondaj
Veseloga glasa.
Tužno, tiho dojde, projde
Jedan uza druga.

Sada znamo ča za majku
Smo doslje imali.
Što smo va njoj se zgubili,
Dragi moji brati!

Naša mila Hungaria!
Ne zabi se s nami!
Sirote smo mi prez tebe,
V krilo nas objami.

Ne daj tvoju vernu dicu
Od nišvridni trapit,
Čuvaj, brani, ne dopusti
Tv'u kerv gazit, gnjavit.

Bertalan Harangozo je došao domom pozdraviti zajednicu rodnoga sela

gradišćanskoga sela. Agica Jurašić-Škrapić, petroviska načelnica je med časnimim gosti pozdravila dr. Csabu Hendea, ministra obrane, Zsolta V. Németha, državnoga tajnika, Bertalana Harangozoa, peljača Vladinoga ureda u Željeznoj županiji, ter Ferenc Kovácsa, predsjednika Željeznožupanijske skupščine. – *Mi Petroviščani tijekom burne povijesti čuda smo morali pretrpiti. Živili smo u minskoj zoni, živili smo med dvimi hatari, državnimi granicama i u zaprtosti, a što je najturobnije, živili smo rastrgano od Domo vine petnaest misec i osam dani* – je rekla petroviska liktarica i pohvalno je govorila i od toga da petroviske familije u svojem domu još i dandanas čuvaju tabelu slave sa slikami peljajućih peršonov, ke su iz domoljublja i suprot raznih zastrašivanj pravi primjer pokazali i za druga pokoljenja. Dr. Csaba Hende, ministar obrane, a ujedno i parlamentarni zastupnik ovoga sela, se je obratio s toplimi riči nazočnim. S radošću je konstatirao da na školskoj zgradi, uz ugarsku lebdi i hrvatska zastava. Kako je rekao, u ovo vrime vladavine mizerije zastavov, Hrvati u Petrovom Selu hrabreno i gizdavo branu svoje hrvatstvo, i bistvao je skup da i u budućnosti ovo tako dalje ostane. – *Velika je stvar da med ovakovimi svečanimi okviri moremo se spomenuti na onu odluku, na on izbor, kojega su vaši praoci pred devedesetimi ljeti donesli. Zaprtost, mine, desetljeća komunizma je ovo selo jednako moralo zdurati, ali kako su se vaši praoci odlučili uz Ugarsku, tako i mi sami moramo svaki dan odlučiti da ćemo ostati vjerni rodnoj zemlji, našim idealom, vridnosti i vjerno ćemo i nadalje ispuniti svoje dužnosti* – naglasio je dr. Csaba Hende i pozvao je sve Petroviščane na održavanje i prikdavanje mladjemu naraščaju materinske riči, tradicijov, molitvov i kulture Hrvatov. Spomenuo je da je Hrvatska prijateljska, savezna zemlja našega orsaga i nije zatajio svoje osobno prijateljstvo s Antom Kotromanovićem, ministrom obrane u Republici Hrvatskoj. Ovom prilikom je najavio i dolazak premijera Viktora Orbána u susjedno selo Jakovu, 28. aprila.

Onda bude jakovska crikva blagoslovljena za velikim obnovljenjem. Zsolt V. Németh, državni tajnik, je citirao velikoga ugarskoga pisca Alberta Vassa, ki je u najlipše štrofe pretočio pojam Domo vine i istaknuo je da ovo selo jur stoljeća dugo i u svojem imenu nosi čvrstoću i neslomljivost prik svojega patrona Sv. Petra, ter dodao je da na pitanje, prema komu su bili vjerni stanovnici ovoga mjesta, Petroviščani će moći uvijek sa zdignutom glavom i hrabreno odgovoriti. Bertalan Harangozo, peljač Vladinoga ureda u Sambotelu, došao je poz-

draviti svečanu zajednicu svojega rodnoga sela i rekao da ovde su ljudi vik vjerni bili Crikvi Sv. Petra, katoličanskoj vjeri, svetoj koruni i državi ku je utemeljio Sv. Štefan. To svidočanstvo su dovoljno dokazali naši praoci i didi s junačkim činom, kad su redom još i trikrat potvrdili pred Komisijom austro-ugarskoga razgraničenja da domovinom zvati moru jedino i isključivo Ugarsku. Govornik je potom posebno prosio svakoga da se na ovom mjestu očuva ova vjernost jer strasti globaliziranoga svita će s vrimenom nestati,

ali vjernost ka vjeri, domovini, časti, poštenju će vriditi vjekovječno. Ferenc Kovács, predsjednik skupščine Željezne županije, je rekao da i sam je gizdav da takovi ljudi živu u županiji, kot Petroviščani i njevi preci. Pri Spomeniku priklučenja, u susjedstvu kapele Sv. Štefana i dolnje škole, još uvijek u gostoj godini, položeni su vijenci u spomin ondašnjega seoskoga peljačtva i stanovništva za njevo domoljubno ponašanje. Zbog toga je Petrovom Selu 13. marcijuša 1923. ljeta sa strane Ugarskoga narodnoga saveza dodiljena i titula „Communitas Fidelissima” (Najvjernije selo), a pred desetimi ljeti s poveľjami su na isti rang zdignuta i ostala vjerna naselja: Narda, Gornji Četar, Hrvatske Šice, Plajgor, Pornova i Keresteš.

-Tiho-

Načelnica sela Agica Jurašić-Škrapić skupa s dr. Gáborom Linhartom, notarušom, je išla na polaganje vijenca

Ovako su slavili u 11 uri 9. marcijuša 1923. ljeta vjerni stanovnici Petrovoga Sela povratak Domo vine

Hrvatska narodnosna samouprava Đursko-mošonsko-šopronske županije

Za tjednik Hrvata u Mađarskoj Štefan Kolosar, predsjednik Hrvatske samouprave Đursko-mošonsko-šopronske županije, poslao je izvješće o radu samouprave u 2012. godini, koje donosimo u našem tjedniku.

Na sjednici u februaru je Hrvatska narodnosna samouprava Đursko-mošonsko-šopronske županije modificirala proračun 2011. godine i prihvatila proračun 2012. godine. Prihvatili smo da zaradi promjene imena samouprave moramo modificirati naš Organizacijski i radni pravilnik, k tomu smo prosili pomoć od djelatnikov odjela.

Određili smo da ćemo zamoliti godišnje programe od lokalnih hrvatskih samouprav, da možemo podnijeti molbe za podupiranje programov Hrvatskoj državnoj samoupravi. Godišnje programe možemo financirati iz vlastitog proračuna i natječaja HDS-a (1.000.000 Ft).

Određili smo i otvaranje tekućeg računa samouprave, od sada upravlja naš račun Državna riznica. Riješili smo molbe, podupirali smo undanski Vazmeni festival i Konferenciju hrvatskih pedagoga u Koljnofu. Prošle godine dva naši zastupnici, Adam Horvat i Jožef Egrišćić nijedan put nisu bili prisutni na sjednici, zato smo se obrnuli Izbornom odboru da povjeri mandat zastupnika Matije Šmatovića, odnosno da on postane član samouprave.

Na sjednici u travnju smo zaradi novčanog ostatka modificirali proračun 2012. godine. Prihvatili smo modifikaciju Organizacijskog i radnog pravilnika, koja je proizlazila zbog promjene zakona i sjedišta.

Odlučili smo da ćemo sudjelivati na natječaju kojega je raspisala Hrvatska državna samouprava. Na sjednici smo odlučili podupiranje sljedećih programov: Hrvatski dani u Šoprunu, Grajam, Đursko hodočašće, predstava Hrvatskog kazališta iz Pečuha, Štangli festival, Hrvatski dani, svečanosti.

Na sjednici u lipnju smo ponovo o podupiranju programov donijeli odluke: Naticanje o lipom govoru, Tjedan knjige, Književna večer, Folklorni festival, putovanje u Zagreb, jubileji, predaja Hrvatskoga kluba.

Na sjednici u rujnu smo se bavili poslovanjem prvog polugodišta, prihvatili smo planove drugoga polugodišta. Na mjesto zastupnika Jožefa Egrišćića u Financijski odbor za trećeg člana je izabrana Ingrid Klemenšić. Odlučili smo da ćemo sudjelivati na hodočašću Putujućoj Celjanskoj Mariji u Koljnofu 3. studenog i putne troškove autobusa ćemo platiti. Doneli smo odluku o tome da ćemo sudjelivati na Državnom danu Hrvata i putne troškove ćemo platiti. Autobus je krenuo: Umok, Vedešin, Koljnof, Horpač, Unda. I ove godine smo predali odlikovanja „Za Gradišćanske Hrvate“. Odlikovana je Terezija Daniel i pjevački zbor Golubice. Predaja nagradov je bila u Starom Gradu na adventskoj svetačnosti.

Na sjednici u novembaru smo prihvatili izvješće o poslovanju III. kvartala i koncepciju proračuna 2013. godine. Određili smo podupiranje osnivanja hrvatske gimnazije u Sambotelu i zamolili smo hrvatske narodnosne samouprave u našoj županiji da procijene zahtjeve. Donijeli smo odluku da ćemo podupirati: Glas Gradišća, adventske koncerte, tradicionalne hrvatske balove. Stupili smo u kontakt sa samoupravom Velike Gorice u Hrvatskoj da bi razvili prijateljsku vezu. Nadamo se da ćemo prve tri mjeseca 2013. godine uspjeti ostvariti ovu suradnju.

Naše poteškoće:

Županijska Hrvatska samouprava i ove godine nije dobila financijskog podupiranja od Đursko-mošonsko-šopronske županijske skupštine. Značajan dio u koncepciji određenih zadatakov smo ostvarili na teret potpore po zadaci, ostala podupiranja i natječaji. Skupština Đursko-mošonsko-šopronske županije prošle godine zaradi financijskih poteškoća nije organizirala županijski Narodnosni dan. Da se ova tradicija ne prekine, zato je Hrvatska samouprava Đursko-mošonsko-šopronske županije iz svoje moći organizirala županijski Narodnosni dan, tako da je pozvala Nijemce i Rome koji žive u županiji. Ove godine je ovaj dan organiziran u Koljnofu. Nemamo svog ureda i naše sjednice moramo obavljati u Đuri u županijskom uredu održati. Razmak je velik, zato imamo i visoke putne troškove. Tako čutimo da smo svoje zadaće i ciljeve – ako i malo teško – uspješno napravili.

Štefan Kolosar

suboticadanas.info

O Hrvatima-Bunjevcima u Čikeriji i njihovoj najvećoj godišnjoj priredbi

Krista Kujundžić: *«Istina, ono klasično staro prelo izgledalo je sasvim drugačije. Bilo nam je važno okupiti se, biti skupa, slušati dobru svirku. Danas je to malo drugačije.»*

Pod naslovom „Hrvatska tradicija u Mađarskoj i dalje živi“, na internetskim informativnim stranicama programa Radija Subotice na hrvatskom jeziku 26. veljače Siniša Jurić piše o Hrvatima-Bunjevcima u Čikeriji, odnosno njihovu najvećem godišnjem okupljanju.

„Nek se znade da Bunjevac živi“ poruka je koja još jače djeluje kada se izgovori i čuje u okruženju gdje Hrvati-Bunjevci žive pod pritiskom asimilacije, raseljavanja i sve veće smrtnosti pripadnika vlastite zajednice, a novi naraštaji se utapaju u kulturološko i jezično naslijeđe većine. Hrvatska zajednica pak u susjednoj nam Mađarskoj, ili preciznije mjestu Čikeriji, i dalje održava vlastite običaje. To se jasno očitovalo na subotnjem prelu u ovome, nekada u većini hrvatskome mjestu. Način za održavanje narodne i kulturne opstojnosti jesu i prela, koja se u Mađarskoj u mjesnim hrvatskim zajednicama još održavaju. Jedno takvo prelo u Čikeriji organizira se već više od četrdeset godina, kaže doktorica Zsuzsanna Faragó, predstavnica Hrvatske samouprave i glavna organizatorica prela. „Moram reći da je ovo najveći događaj u Čikeriji. Vidite koliko je puno ljudi došlo. Doista volimo organizirati ovaj događaj. Započeli su ga naši preci i mi ga nastavljamo jer nam je to važno.“ Ideja za održavanje prela u Čikeriji nastala je 1968. godine, kada ju je Krista Kujundžić, aktivistica mjesne zajednice odlučila provesti u djelo. Ona je to potvrdila za naš program.

Prije 45 godina započela sam organizaciju prela u Čikeriji. Od tada se svake godine održava. Nakon svega, zadovoljna sam. Istina, ono klasično staro prelo izgledalo je sasvim drugačije. Bilo nam je važno okupiti se, biti skupa, slušati dobru svirku. Danas je to malo drugačije. Mještanka Kata Đukić Babić kaže kako je veoma malo sumješšana s kojima još može razgovarati na svom jeziku. «Kada sam ja išla u škulu, morali smo govoriti mađarski. Ali doma smo uvijek govorili našim jezikom. Otkako su nam najmiliji pomrli, evo jedino razgovaram s Kristom i Milošem na našem jeziku, nemam više s kim. Nažalost, i djeca sve više govore mađarski. Još moj sin prati vaše programe. Ja pratim i RTV. Radujem se što te programe još možemo gledati, ali hrvatske više ne možemo.» Još jedan predstavnik mjesne Hrvatske samouprave u Mađarskoj, Miloš Pijuković, istaknuo je kako je puno energije usmjereno na očuvanje zajednice. «I ova večer i cijeli naš rad za cilj ima da uspijemo sačuvati naše narodne običaje i identitet. Želimo i dalje imati ono što su naši stari sačuvali i još se vidi na starim slikama. Članovi naše kulturne udruge „Rokoko“, ali i suradnici i svi mi trudimo se što duže opstati kao narod.»

Pijuković je istaknuo i napore kroz koje prolaze glede ostvarivanja prava na nastavu na hrvatskom jeziku. U mjesnoj školi postoji mogućnost nastave na njemačkom jeziku, ali su sati prilično strogo organizirani. Odjeli na hrvatskom jeziku postoje u vrtićima u tome i okolnim mjestima. I aktivno se hrvatski jezik njeguje u kulturnim udrugama. Ovo mjesno prelo okupilo je više od tristo posjetitelja koji su došli kako iz same Čikerije tako i iz okolnih mjesta. Osim ostalih, na prelu je bila nazočna i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov.

Cjeloviti razgovor s mještanima Čikerije objavljen je u emisiji «Otvoreni studio» Radija Subotice 27. veljače u 20 sati.

SANTOVO – Budući da je u santovačkoj župi u tijeku mađarska crkvena godina, Muka Isusova na hrvatskom jeziku pjeva se samo na blagdan Cvjetnice, 24. ožujka, na nedjeljnoj hrvatskoj misi, s početkom u 11.15.

Za trinaestimi ljeti ponovo objavljene seoske novine *Narda*

Glasilo *Narda*, u podnaslovu Katoličanski kulturni i informativni list za Hrvate u Nardi, nazvano po istoimenom južnogradišćanskom naselju, objavljeno je po prvi put, krajem 1996. ljeta, na poticaj etnografa, dr. Šandora Horvata, u uskoj suradnji s ondašnjim hrvatskim farnikom dr. Antonom Kolićem i ugarskim dušobrižnikom Lajosem Pókaiem, ali u uredništvu je spomenuta i Djurdjica Benčić. Glavni urednik seoskih novina dr. Šandor Horvat je rekao da novine su htile izdati svenek pred velikim crikvenim svetki, tako na Božić, na Vazam, s namjerom da nešto trajno i pisano ostane za Hrvate u ovom selu. Sve skupa je objavljeno pet brojeva med ljeti 1996. i 1999.

Prvi i drugi broj ovih novina ima osam stranica i značajno je da su napisani na gradišćanskohrvatskom jeziku u većini. Glasilo i njegovo uredništvo smatralo je za vrednost vjeru, rič hrvatsku, zajednicu i dicitu, kot zalog budućnosti ter zbog toga na svoje stranice stavilo je na prvo mjesto upoznavanje prošlosti, zanimljivosti iz povijesti, a iz nijednoga broja nisu izostavljeni prigodni napisi za crikvene svetke. Prvi broji bili su opremljeni sa crteži dice, štoveć u drugom broju još i četire stranice su bile posvećene dicitu sa zagonetkama i tanači za farbanje pisanice. Ali, naravno, ovde su se našli i prilogi s ozbiljnim vjerskim sadržajima, kot i predviđene priredbe u dotičnom selu i visti iz matičnoga ureda. Treći broj glasila na neki način je donesao znanstveno štivo u život Narde, od doseljavanja Hrvata u ove kraje, prik brojnih povijesnih viorov do sadašnjih vrimen. Nabrajaju se vridni podatki iz crikvene povijesti s imeni dušobrižnika, detaljno izvješće o grbu i pečatu Narde, o povijesni okolnosti spajanja dvih samostalnih dijelov sela Male i Velike Narde. Uz narećeno, bili su i napisani o suvremeni događaji: ćuvarnici, dragovoljni, civilni i kulturni društvi ka djeluju u Nardi i na kraju smo dobili mali pregled nardanskoga govora ter zemljovid Velike Narde iz 1857. ljeta. Za ovim posebnim brojem tiskani su još dva broji, ali samo u 1998. ljetu za Božić ter u aprilu 1999. ljeta. S ovim zadnjim brojem Katoličanski kulturni i informativni list za Hrvate u Nardi, nažalost, završio je svoj put. Četveroćlano uredništvo je djelalo dobrovoljno i sastavilo sve skupa pet brojeva, a novine su tiskane med skromnim domaćim okvirima. Svaki broj je preslikan u 150 primjerkov, tako da je svaka nardanska familija besplatno primila novine. Zastupništvo sela Narde je jur i prlje mislilo da je prestanak izlaženja mjesnih novina veliko propušćanje, pak je lani na Božić, za trinaestimi ljeti zadnjega broja Narde, ponovo izdano seosko glasilo. Novine su se narodile pod njegovanjem Hrvatske samouprave u Nardi, a tiskane su u Croatici. Dvojezićno izdanje, u koloru, s prepuno slik, na osam stranica, na veliko se razlikuje od

NARDA 2012

prethodnih izdanj. Prvenstveno informira štitele o minuli programi i priredba mjesne Hrvatske samouprave. O funkcioniranju seoskih društava pišu peljači Kluba penzionistov, tamburaške grupe, mjesnoga Črljenoga križa, Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva, crikve, jaćkarnoga zbora, seoske knjižnice, kruga gimnastićarov. Nadalje su obavješćeni stanovnici o bižućem EU-projektu Samouprave Narde u izgradnji biciklistićke staze.

Dvojezićnost glasila nije upitna, ali u ovom najnovijem broju su hrvatski napisi u velikoj manjini. Što naliže budućnosti, morebit ne bi škodilo, kad bi teksti na hrvatskom jeziku bili poslani prlje objavljena na lektoriranje. Dužnosnikom sela za dojdue razdoblje ostaje izazov i zadaća ter otvoreno pitanje, kako osigurati financijska sredstva za redovno izlaženje glasila, kojega bi i nadalje tribali napuniti s vridnim sadržajem, kot što su u ne tako davnoj prošlosti djelali i njevi prethodnici.

-Tiho-

KOLJNOF – Društvo «Fertő-táj Világ-örökség» srdaćno Vas poziva na shodišće 26. marcijuša, utorak, pod geslom «Dajmo se na put s Marijom ka Kristušu!» Shodišće na Veliki tajedan na Marijanskom putu će se ganuti od Sarróda do Hodoćasne crikve Koljnofa. Na putu će vjernike sprohoditi kip Putujuće Celjanske Marije ka od lanjskoga augustuša kroz jedno ljetu gostuje u koljnofskoj Hodoćasnoj crikvi. Hodoćasniki su pozvani na 7.30 uru u Sarród, pred Ured Nacionalnoga parka Fertő–Hanság, i u osmi krene grupa na put. Duhovni peljać shodišća je dr. Ferenc Reisner, farnik u Hećki. Trojezićna maša zahvalnica će se služiti u koljnofskoj Hodoćasnoj crikvi, od 15 uri zaćeto, a glavni celebrant je dr. Lajos Pápai, jurski bišćkup. Svi hodoćasniki su za svetom mašom pozvani na agape. Ovo shodišće će se i u neugodnom vrimenu održati, a za sudjelovanje potrebna je prethodna registracija do 24. marcijuša, nedilje, na mail-adresi: fertotaj@vilagorokseg.hu

BUDIMPEŠTA – „Istraživanje nepoznatog” naziv je improvizacijskog laboratorija namijenjenog plesaćima, koji se održava od 4. ožujka do 8. svibnja u Mađarskoj, pod umjetnićkim vodstvom Eszter Gál, a prema nacrtu Michaela Hargitay. Prijave za sudjelovanje primaju se do 14. veljaće. Rezultati će biti objavljeni 18. veljaće 2013. „Istraživanje nepoznatog” rezidencijski je program u kojem umjetnici i publika istraćuju znaćenje improvizacije u suvremenoj umjetnosti. Program nudi usiljeno istraćivanje s naglaskom na kreativni tijek, na samo istraćivanje više nego na stvaranje predstave. Program obuhvaća tri koraka, a svaki korak nakon istraćivanja obuhvaća i prikaz gdje publika ima ključnu ulogu davanja povratne informacije i dijaloga s umjetnicima. Cilj je programa potaknuti umjetnike koji istraćuju improvizaciju kao umjetnićki alat na polju suvremenoga plesa i drugih umjetnićkih oblika. Na svakom semestru sudjeluju jedan mađarski i jedan inozemni umjetnik, koji odabiru partnera/umjetnika iz druge umjetnićke sfere te s kojim kreću u istraćivanje nepoznatim improvizacijskim alatima. Prvi prikaz omogućava predstavlanje grube razrade umjetnićkog koncepta u studiju, s uključivanjem publike kao djelatnog sudionika predstave. Drugi je korak work.in-progress predstava u kazalištu, uz minimalnu rasvjetu i tehnićku pomoć, uz povratne reakcije publike na kraju. Završna je večer rezidencijskog programa kazališna predstava na kojoj parovi sudionici predstavljaju rezultate svog istraćivaćkog rada. Organizatori osiguravaju: prostor za probe, financijsku potporu, smješćaj, putne troškove (povratnu kartu do Budimpešte).

(www.wsf.hu)

U povodu Dana hrvatskoga jezika, a u spomen na Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga jezika objavljenu 17. ožujka u zagrebačkom „Telegramu“, u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu 13. ožujka održano je školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku.

Okupljene sudionike i goste, među njima posebno uzvanike, odnosno članove ocjenivačkog suda Ljiljanu Pancirov, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu, Angelu Šokac Marković, dopredsjednicu Hrvatske državne samouprave, i Stipana Balatinca, predsjednika Hrvatske samouprave sela Santova, pozdravio je ravnatelj škole Joso Šibalin. Kako uz ostalo reče, postaje tradicijom da se za taj dan priređuje školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze na kojem sudjeluju ponajbolji kazivači po razredima, a prvenstveni je cilj da se njeguje hrvatski jezik, i da se prisjeti povijesnog događaja – Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga jezika iz 1967. godine. Nakon njegovih pozdravnih riječi otvorenje svečanosti pjesmom je uljepšao školski pjevački zbor. Uslijedilo je natjecanje, održano u klupskoj dvorani mjesnog doma kulture, uza sudjelovanje 26 učenika od 1. do 8. razreda. Za ovu su prigodu natjecatelji odjenuli plave školske majice s natpisom HVOŠUD Santovo. Dio učenika kazivao je

Školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze u Santovu

Putovanje od Santova do Divljeg zapada

Svi sudionici natjecanja u Santovu

cijeli svijet od Santova do Divljeg zapada, sva godišnja doba, razne dječje zgode i nezgode, uživajući u lijepim interpretacijama. Mi smo bogatiji što smo sve ovo čuli, a vi s pjesmom koju ste naučili odali ste počast naše-

Najbolji u kategoriji 3–4. razreda

Pobjednici u kategoriji 1–2. razreda

stihove poznatih hrvatskih dječjih pjesnika, a drugi dio domaćih autora, prije svega Miše Jelića, Stipana Blažetina i Marka Dekića. Nakon vrednovanja, stručnu ocjenu ocjenivačkog suda ukratko je izložila Angela Šokac Marković, koja je svim sudionicima odsrca čestitala.

«Možemo reći da smo danas proputovali

Najbolji u kategoriji 7–8. razreda

Najbolji u kategoriji 5–6. razreda

mu materinskom, hrvatskom jeziku» – posebno pohvalivši učenike 1–2. i 5–6. razreda, reče Angela Šokac Marković. Prema ocjeni stručnog suda, u kategoriji 1–2.

razreda 1. mjesto osvojila je Kinga Kőhegyi (Grigor Vitez: Najljepša boja), 2. Natanael Nagy (Pajo Kanižaj: Zelembać), 3. Klaudia Vollár (Stanislav Femenič: Jablan).

U kategoriji 5–6. razreda 1. mjesto podijelili su Miroslav Balatinac (Mišo Jelić: Santovačkoj ditci) i Mirela Galić (Dragutin Tadijanović: Da sam ja učiteljica), 2. mjesto osvojio je Ilija Stipanov (Ratko Zvrko: Nogomet u razredu), 3. Rita Tomašev (Mišo Jelić: Santovu).

U kategoriji 7–8. razreda: 1. mjesto osvojila je Ivana Martić (Narodna pripovijetka: Popa i kantor), 2. Valerija Simon (Gustav Krklec: Susret sa školom), 3. Slaven Sabo (Marko Dekić: Najdražem biću).

razreda 1. mjesto osvojila je Annamária Vőč (Roda i moda), 2. Marina Galić (Pajo Kanižaj: Najšareniji leptir), 3. Aisa Ribí (Maslačak).

U kategoriji 3–4.

uručene su spomenice i skromni darovi, a najbolji po kategorijama darivani su sa po jednom knjigom na hrvatskom jeziku. Najbolji po kategorijama izborili su nastup na Državnom natjecanju koje će se, u okviru Croatiade 2013, ove godine održati u Martincima.

S. B.

Kreativno natjecanje u radionici likovne umjetnosti

Likovna se radionica pretvorila u frizerski salon

Bijanka Koša sa svojim modelom
Aleksandrom

U radionici likovne umjetnosti serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“ uvijek se događa nešto zanimljivo. Naravno, najčešće se slika olovkama, flomasterima, bojicama, bojama, no ima i drugih zanimljivosti. Katkad se prave kipići od gline, ili se izrađuju razni oblici za otisak, a polaznici su već iskušali i rezbarenje u drvu ili drugim tvarima. Učitelj likovne umjetnosti Arpad Konkolj uvijek nudi neke nove metode, tehnike da djeca isprobaju svoju sposobnost i kreativnost. Kako ima mnogo djevojaka u skupinama, dakako, one se vole malo i šminkati, izmišljati novu modu, pa i frizure. Tako na jednom satu likovne radionice nisu uzele u ruke kistove i olovke, nego češljeve, četkice za kosu, gumice, spon-

MALA STRANICA

Neobične punde dobila je i Boglarka
Tirpak, frizuru je izradila Fani Kutaši

ke, razne ukrase i glačalo za kosu i latile se frizerskih poslova kako bi sazdale najljepšu frizuru. Naći modele nije bilo teško jer kod djevojčica u posljednje vrijeme u modi je duga kosa. Fani Kutaši, Andreja Švelec, Tamara Trojko, Bijanka Koša, Abigel Kečkemeti i Nina Turul zamislile su frizuru za prijateljice, a to i ostvarile na njihovoj kosi. Netko je izradio pundu, netko valove u kosi, netko pletenice, no najboljom frizurom proglašena je ona koju je osmislila i izradila Bijanka Koša na glavi Aleksandre Kolman.

beta

Slike: Katica Balažin i Stjepan Vuk

Rekordan broj prijavljenih u budimpeštansku Hrvatsku gimnaziju, trideset i šestero prijavljenih učenika

U budimpeštansku Hrvatsku gimnaziju za iduću, školsku godinu 2013/14. prijavilo se trideset i šestero osmaša, iz Gradišća i Zale po jedan učenik, iz Tukulje dvadeset i troje, iz Rijeke dvoje, a ostali iz budimpeštanskih osnovnih škola i Hrvatske osnovne škole. Nakon središnjega pismenog prijavnog iz matematike te mađarskoga jezika i književnosti usmeni je dio uslijedio u prostorijama budimpeštanske Hrvatske škole. Potkraj siječnja prijavnim su pristupili HOŠIG-ovi osmaši, o spoznajama su ih upitale profesorice hrvatskoga jezika i književnosti Marija Petrič, Mirjana Karagić i profesorica matematike Anamarija Bauer-Demcsák, a sutradan osmaši iz drugih škola. Većina se prijavila u nulti razred, a pri prijavnim razgovoru sudjelovale su doravnateljica Marija Šajnović, profesorice hrvatskoga jezika Marijana Jakošević, Zorica Kaceus, profesorica matematike Mira Šimon, profesorica matematike Ildikó Korándi i profesorice mađarskoga jezika Marta Romac Orosz te Ilona Szathmári. Po riječima doravnateljice Marije Šajnović, promidžbena turneja škole urodila je plodom.

Naime pojedini profesori i uprava škole u društvu gimnazijalaca posjetili su naselja gdje obitava hrvatska zajednica, a promidžbeni film o školi prikazan je i u sklopu Dana narodnosti u Tukulji te ne u posljednjem trebamo istaknuti otvorene dane škole. Idući se priređuje 21. ožujka.

Kristina Goher
Snimka: HOŠIG

PEČUH – Uskrsna sveta misa na hrvatskom jeziku u kertvaroškoj crkvi Svete Elizabete, na koju se očekuju vjernici, kako kaže vlč. Franjo Pavle-ković, župnik spomenute crkve, generalni vikar Pečuške biskupije, odgovoran za pastoralnu djelatnost koji osim rada sa svećenicima i vjeroučiteljima skrbi o vjerskim zajednicama i uključivanju što više laika u takozvanu novu evangelizaciju, bit će 31. ožujka, s početkom u 16 sati, nakon nje slijedi druženje.

KANIŽA – Prošlog je tjedna u pomurskome gradu održana početna konferencija Europskog projekta pod nazivom „Spremni smo na jedan dobar korak” u kojem sudjeluju Kaniški kampus Sveučilišta Pannon i Visoko gospodarsko učilište u Križevcima. Projekt koji će trajati 16 mjeseci odobren je u trećem pozivu IPA programa za prekograničnu suradnju Mađarska–Hrvatska. Tijekom projekta, koji Europska Unija sufinancira sa 130 tisuća eura, bit će ostvareni međusobni posjeti ustanova. Studenti iz Mađarske gostovat će deset tjedana u Križevcima i sudjelovati u nastavi, a iz Križevaca će deset studenata boraviti na kaniškom fakultetu. Cilj je projekta pospešivanje razmjene znanja, razvoja konkurentnosti dviju država na europskom tržištu. Na kraju projekta studenti će po svojim iskustvima izraditi referate i dobiti potvrde o završenom usavršavanju.

ČAKOVEC – U tome međimurskom gradu 12. ožujka zasjedao je Mješoviti odbor Međimurske županije za suradnju s pomurskim Hrvatima, na kojem su bili nazočni predstavnici pomurskih i međimurskih naselja, odnosno slovenskog Pomurja. Dužnosti predsjednika Odbora preuzeo je Dean Hunjadi, načelnik Svete Marije, kada je bivši predsjednik Mario Moharić izabran za saborskog zastupnika i zbog toga dalje nije mogao savjesno voditi Odbor. Na zasjedanju novi se predsjednik upoznao sa članovima i razgovaralo se o novim mogućnostima suradnje. Matija Posavec, dožupan Međimurske županije, izvijestio je Odbor da je Hrvatska utemeljila organizacijski odbor za proslavu ulaska Hrvatske u Europsku Uniju, a u to je uključena i Međimurska županija. Prema planovima, u Međimurju bi bile veće proslave u gradovima i na graničnom prijelazu, no zasada još o konkretnim programima se ne zna mnogo. Zamoljeni su članovi Odbora, ako imaju neku zamisao u svezi s proslavom, neka to dostave Odboru. Razgovaralo se i o tome zbog čega su bili neuspješni projekti III. poziva IPA programa.

Na putu za narodnog umjetnika

Mali portret Đure Jakšića

Kao istaknuti društveni i kulturni djelatnik, Đuro Jakšić desetljećima se zalaže za njegovanje šokačkih tradicija i obnavljanje običaja u Mohaču, ali isto tako, po zanatu stolarski majstor, on je i šokački Hrvat vještih ruku, koji u svoje slobodno vrijeme izrađuje tradicijske predmete, među njima posebno razne bušarske naprave. I to ne samo izrađuje, treću godinu zaredom svoje radove izlaže i prodaje na mohačkom Ophodu bušara. Sreli smo ga i ove godine sa suprugom u središtu grada na prodajnom štandu, ukrašenom prekrasnim šokačkim ćilimom s bogatom ponudom raznih bušarskih naprava, a on nam ukratko reče kada i kako je sve počelo, a kako i što radi danas.

Đuro Jakšić sa suprugom na prodajnom štandu

Zapravo time se bavim još od 1969. godine kada sam postao bušar, a razne bušarske naprave počeo sam praviti za sebe i za svoje prijatelje. Tako sam počeo sakupljati u muzeju i svugdje gdje ima starih stvari, a po njima počeo praviti nove. Prije četiri godine jedan me je prijatelj potaknuo, zašto predmete koje pravim ne odnesem pred stručni žiri. Ove godine imam već 35 predmeta koje sam predao žiriju, tako da dogodine, a možda već ove, mogu postati i narodnim umjetnikom. Kada već radim, počeo sam razmišljati zašto ne bih izlagao i prodavao. Tako već treću godinu i prodajem, a hvala Bogu, dobro prolazi. Izrađujem škrepetalje za prodaju, a uvijek posebno izrađujem za sebe. Isto tako pravim obramenice, za koje mnogi i ne znaju što su, samo kad im kažem da se pomoću njih nekada nosila voda. Zatim buzdovane, pračke i sve drugo što su nekada naši ljudi koristili u svakodnevnom poslu, ali isto tako i sve ono što nose bušari. Koliko toga sam do sada napravio, ne znam, jer škrepetalja imam sedam-osam vrsta, obramenica pet-šest, buzdovana četiri vrste. Što je jeftinije to bolje prolazi, od toga

onda više i napravim. Tako da ove godine nisam ni pravio velike škrepetalje, veličine 50–55 centimetara, ali danas mi je ostalo još samo dvije, a za sutra već i nemam. Nastojim da to bude što ljepša ručna izrada, jer sam se uvjerio da ljudi to najviše cijene, i najviše traže. Kako ne radim strojevima, nastojim unižiti svoj ručni rad i stvaralačko nadahnuće.

Kako na kraju dodaje, budući da se bavi raznim poslovima, najviše radi preko zime, prije poklada. Nikada ne gleda koliko vremena radi, jer kada ima malo slobodnog vremena, onda odlazi u radionicu i samo se tome posvećuje.

Te pokladne subote, 9. veljače, bilo je više nego veselo, i to ne samo zbog dobre prodaje, nego i zato što je Đuro Jakšić slavio rođendan. Stoga su mu, nakon jednog od brojnih nastupa na gradskoj priredbi, u popodnevni satima došli čestitati i članovi bušarske skupine Šokačke čitaonice, u pratnji Tamburaškog sastava «Šokadija», koji su mu zapjevali omiljenu pjesmu, a on ih je, kako i priliči, dočekao domaćom rakijom.

S. B.

Muško prelo u Gari

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, 2. ožujka 2013. u Gari je priređena jedinstvena, tradicionalna muška zabava. Tom se prigodom okupljaju samo muškarci, da se jednom u godini bez svojih supruga, djevojaka provede.

Po starom običaju davnih vremena, na posljednji dan pokladnog razdoblja bunjevački su muškarci našega sela obišli djevojačke kuće, pokupili su u košar kobasice, slanine i jaja, navečer su odnijeli u bunjevačku krčmu pod selom („Lenkina mijana“), „birtaš“ im je ispekao, pa su uz tamburaše proveli večer. Zabava se završila točno u ponoć, početkom Pepelnice, „Čiste sride“ kada je započela četrdesetodnevna korizma, post.

U osamdesetim godinama taj se običaj obnovio, pa se zove „Muško prelo“. Održava se subotom u mjesnom domu kulture, a otvoren je već za sve narodnosti sela. Popularnost dobro pokazuje rastući broj gostiju i u posljednjim godinama, a tako i ove godine uključujući zbratimljena sela u Hrvatskoj (Topolje) i u Srbiji (Ridica).

Najveća je privlačnost tradicionalni ovčji paprikaš po starom bunjevačkom receptu i „muškim porcijama“. Ove se godine paprikaš pripremao od sedam ovaca. Tome, naravno, pridružuju se i domaća vina iz okolice, a danas već i iz baranjskog te vojvođanskog vinogorja.

Priredbu su svojom nazočnosti počastili Berislav Živković, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Mišo Šarošac, predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije, načelnici sela Topolja i Gare, Adam Veseli i Béla Faa.

Za dobro raspoloženje i ove se godine pobrinuo mjesni TS Bačka i umirovljeni učitelj tambure Stipan Krekić. Ples je započeo malo teško, ali potom se uspješno „savladala linost“, pa je „rame uz rame“ zabava potrajala do sitnih sati. Tijekom večeri i noći pojavila se i pokoja hrabra djevojka u muškoj odjeći.

Ovom se priredbom ujedno i završio niz narodnosnih balova u selu.

Martin Kubatov

Racko prelo u Baćinu

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, 9. veljače u Baćinu je održano tradicionalno Racko prelo. Kao i svake godine, u Domu sela okupio se velik broj rackih Hrvata iz mjesta, ali i okolnih naseља, prije svega Kalače i Dušnoka. U prigodnome kulturnom programu s hrvatskim dječjim igrama i plesovima nastupili su učenici mjesne osnovne škole, i plesna skupina Hrvatske kulturne udruge „Vodenica“ s koreografijama hrvatskih krajeva u Madarskoj.

Svojom nazočnošću Prelo je uvećao Berislav Živković, prvi tajnik veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti. Boraveći prvi put u Baćinu i oduševljen gostoprimstvom domaćina, on je izrazio izuzetnu radost što je osjetio prisutnost hrvatske riječi, samosvijesti i kulture. Uz ostalo reče kako ovakve aktivnosti posve sigurno pridonose očuvanju hrvatske zajednice naglašujući kako će se Veleposlanstvo i dalje odazivati ovakvim pozivima, i sudjelovati u ovakvim aktivnostima, uvjeren da će se opstojnost Hrvata na ovim prostorima uspjeti održati i u budućnosti.

Među uzvanicima su još bili Zoltan Balog, predsjednik Kuratorija Javne zaklade za javne medije, podrijetlom baćinski Hrvat, Joso Šibalin, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Angela Šokac Marković, dopredsjednica Hrvatske državne samouprave, načelnica sela Ilona Žebić i drugi.

Kako reče predsjednik Hrvatske samouprave Franjo Anišić, raduju se što se iz godine u godinu okuplja sve više ljudi, a još više da je mnogo mladih, čak između 100 i 150, što pokazuje da su na dobrom putu. Hrvatska samouprava drži vrlo važnim očuvanje i njegovanje baštine jer, kako dodaje, bez upoznavanja vlastite prošlosti nema ni budućnosti.

U nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se dušnočki orkestar „Zabavna industrija“, pa je zabava potrajala do zore.

Stipan Balatinac

Dan žena u Katolju

Samouprava, nažalost, nema sredstava za dolično obilježavanje Dana žena, stoga smo se 8. ožujka poslije podne okupile u domu kulture kako bismo proslavile i same si nazdravile Dan žena. Postupno će se već uobičajiti da taj praznik slavimo samo mi, žene, jer imamo malo muškaraca koji bi u tome sudjelovali.

Žene su dolazile s punim košaricama, nosile kolača, slatkiša, vina i likera. Jako smo se dobro osjećale, bilo je pjevanja čak se i na ulici čulo.

Nažalost, malo nas ima u selu i sve će nas manje biti. Mladi su otišli u gradove ili inozemstvo da bi si našli radno mjesto. Samo je stariji naraštaj ostao na svom ognjištu. To nije samo naš problem, i druga su sela u istoj situaciji.

Osjećale smo se tako dobro da su žene predložile da to ponovimo bez ikakvog običaja, samo žene, dok ne počne rad u poljima. Uskoro će se ta namjera ostvariti.

Guganka

KAPOŠVAR – U glavnom gradu Šomođske županije 19. ožujka održani su XXXIV. Dan arhiva u Šomođu, pod naslovom «Monografije o naseljima u 20. stoljeću», u izložbenoj dvorani Gradske i županijske knjižnice Gyule Takátsa. Priredbu je otvorila Zsuzsanna Mikó, glavna ravnateljica Mađarskoga nacionalnog arhiva u Budimpešti, a predsjedavao je glavni arhivar József Hidi, ravnatelj Reformatske zbirke. Goran Crnković, ravnatelj Državnog arhiva u Rijeci, izlagao je na temu Sudjelovanje Riječkoga državnog arhiva u sastavljanju monografija o naseljima. Izlaganje je imala i Mirjana Kos Nalis, kustosa Muzeja u Opatiji, te brojni mađarski arhivari iz Pečuha, Jegersega; Seksara i Kapošvara. Gosp. Crnković i Sándor Bószé, ravnatelj Nacionalnog arhiva u Kapošvaru, tom su prigodom predstavili dvojezično izdanje «Repertorij Uprave Mađarske kraljevske mornarice 1870–1918».

Premijera u Hrvatskom kazalištu

U pečuškome Hrvatskom kazalištu 21. ožujka, s početkom u 19 sati, premijera je kazališne predstave H O P P A, revija klaunova za odrasle. U predstavi igraju: Andrea Kiss, Orsolya Hollósi i Dejan Fajfer. Pretpremijera iste predstave je u srijedu, 20. ožujka 2013. godine, u 19 sati.

Vrhunska vina iz Horvatovićeve podruma

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj, u podrumu Kluba 22. veljače priređeno je kušanje hrvatskih vina, vina obiteljskoga poljoprivrednoga gospodarstva Horvatović.

OPG Horvatović osnovan je i registriran 2003. godine u Velikoj Gorici, iako se glavna djelatnost odvija u Iloku gdje se nalaze vinogradi i podrumi. Vinarija nastavlja tradiciju poznatih iločkih vinogradarsko-vinarskih obitelji: Skeledjić, Meštrović i Horvatović.

Ilok, najistočnije mjesto u Hrvatskoj, na desnoj obali Dunava, grad je kraljevske prošlosti i grad vina. Zahvaljujući povoljnim uvjetima, umjerenj klimi i raznolikosti tla, uspješno se uzgajaju brojne sorte vinove loze od kojih se proizvode vrhunska vina. Osnivač je Vinarije Đuro Horvatović, a članovi su gospodarstva njegova supruga Maja i djeca te njihovi životni suputnici koji aktivno sudjeluju u svim fazama nastajanja vina. Vina su okupljenima prikazali Katarina Horvatović i njezin suprug Krešimir. Obitelj Horvatović ima desetak hektara vinograda u iločkom vinogorju, iako je sjedište obitelji u Velikoj Gorici. Sve smo to saznali od ljubazne Katarine Horvatović koja je sa suprugom Krešom predstavila četiri vrste vina iz obiteljskog podruma: rajnski rizling, graševinu, šardonaj i kabernet savinjon.

Kušana vina iz Vinarije Horvatović osvojila su nas osebnim aromama i punoćom, uz čuvenu graševinu iz Iloka, rajnski rizling, šardonaj i kabernet savinjon koje smo kušali, obitelj Horvatović proizvodi i zeleni silvanac, traminac, crni pinot. Horvatovićeve vina mogu se pohvaliti brojnim odličjima i priznanjima te brojnim zlatnim medaljama osvojenim na regionalnim i državnim natjecanjima vinara u Hrvatskoj. Pakiranja su dostupna u ambalaži od 0,2, 0,75 te 1 litre, a vina se mogu nabaviti i iz rinfuze po povoljnim cijenama.

Gostima, i Vinariji Horvatović u ime organizatora zahvalio je voditelj Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe Mišo Šarošac, a uz dobro vino i slasne zalogaje za dobro raspoloženje do kasnih noćnih sati brinuo se Orkestar Orašje.

-hg-

PEČUH – Vlač. Franjo Pavleković, župnik pečuške kertvaroške crkve Sv. Elizabete, generalni vikar Pečuške biskupije, odgovoran za pastoralnu djelatnost koji osim rada sa svećenicima i vjeroučiteljima skrbi o vjerskim zajednicama i uključivanju što više laika u takozvanu novu evangelizaciju, poziva vjernike grada Pečuha i okolnih naselja na obilazak križnoga puta koji će biti 22. ožujka, s početkom u 15 sati, na pečuškoj Kalvariji. Molitva križnoga puta bit će na hrvatskom jeziku, a križni put će predvoditi vlač. Ágoston Darnai iz Šaša (Sásd).